

Správní vývoj okresu Frýdek-Místek

Okresní archivy uchovávají písemnosti vzniklé na území okresu. Náš současný okres prošel v minulosti několika územními reorganizacemi, proto se některé prameny k historii připojených obcí nacházejí i v sousedních okresních archivech, kam v té době příslušely, a naopak obce Frenštátska a Ostravska, které dříve patřily k našemu regionu, mají doklady v registraturách bývalých okresních úřadů a ONV v našem archivu. Právě pro stručnou orientaci o správním vývoji okresu by měly sloužit následující řádky.

Současný okres Frýdek-Místek rozděluje řeka Ostravice na slezskou část (s bývalým historickým centrem ve Frýdku) a část moravskou (historické centrum v Místku). Rovněž obě části okresního města existovaly v minulosti samostatně. K sloučení došlo až v období nacistické okupace k 1. 1. 1943. Před tímto datem musíme frýdeckou a místeckou část chápat jako dva samostatné politické okresy (každý se pak dělil dále na menší okresy soudní):

Správní vývoj politického okresu Frýdek

Při sepsání následujících řádek bylo čerpáno z brožury **Dominika Drobiše: Přehled správního vývoje okresu Frýdek-Místek. Frýdek-Místek 1976**, 73 s. a z článku **Aleny Matějové: Změny hranic obcí v okrese Frýdek-Místek od roku 1945. Vlastivědné listy XI, 1985, č. 1, ss. 11-15.**

I. Vývoj historických území politického okresu Frýdek (Slezsko)

I. 1. Historická území soudního okresu frýdeckého

V historických počátcích patřilo Frýdecko pod Ratibořsko-Opolské knížectví. V roce 1282 došlo k zřízení kastelánie těšínské a Frýdecko tudíž připadlo pod správu knížat těšínských.

Základní správní jednotkou v minulosti bylo panství. Rovněž Frýdek byl centrem stejnojmenného panství - **panství frýdeckého**. Toto panství vzniklo de iure rozhodnutím císaře Maxmiliána ze dne 20. 1. 1572 (skutečný vznik o 9 let dříve) a původně patřilo k majetku knížat těšínských. První přehled o poddanských obcích k němu náležejících podává urbář z roku 1580. V důsledku rozsáhlého zadlužení se však těšínská knížata rozhodla brzy panství prodat. V jeho držení se tak postupně vystřídali Hlohovští (z Logova), od kterých panství odkoupil v roce 1581 olomoucký biskup Stanislav Pavlovský. Roku 1584 jej však prodal rodu Bruntálských z Vrbna (1584-1636). V období 1636-1708 drželi panství Oppersdorfové, 1708-1797 Pražmové a 1797-1918 Habsburkové. V letech 1402-1584 bylo s Frýdeckem spojeno také Místecko (panství *místecko-frýdlantské*, viz níže).

Na území pozdějšího soudního okresu frýdeckého se nacházely i drobnější **statky Řepišť, Vratimov, Kunčice a Šenov**. K jejich nejvýznamnějším šlechtickým vlastníkům patřil rod Skrbenských z Hřiště a na Velkých Kunčicích.

I. 2. Historická území soudního okresu Bohumín

K nejstarším osídleným částem západního Těšínska patří území **panství slezskoostravského**. Ostrava (Slezská) se prvně připomíná již koncem 20. let 13. století. Ve vlastnictví panství se vystřídalo mnoho rodů: Tvorkovští, husitský hejtman Jan Čapek ze Sán, Sedlničtí z Choltic, Vlčci z Dobrozemice.

Nejsložitějším správním vývojem prošlo území Bohumínska. V prvopočátcích patřilo ke knížectví Ratibořsko-Opolskému, poté na čas k Opavsku, též Krnovsku či knížectví Těšínskému, ke kterému bylo defitivně přiřazeno až po 30. leté válce. K vlastníkům zřízeného **panství Bohumín** (s centrem v Bohumíně - prvně připomínán 1262) patřily rody: Tvorkovští, z Kornic, z Vrbna, Hohenzollernové, Henckelové aj. Jako poslední zde působili Larisch-Mönichové.

II. Vznik a vývoj politického okresu Frýdek

Po zrušení patrimoniální správy (soustava panství) po revolučním roce 1848 došlo ke zřízení správy veřejné a státní. Zákonem ministerstva vnitra z 9. 8. 1849, ř. z. čís. 355 bylo na Moravě zřízeno 25 a ve Slezsku 7 okresních úřadů (respektive hejtmanství - v různých obdobích různá označení). Tyto správní jednotky prodělaly v průběhu času mnoho změn v důsledku vydávání správních reforem:

II. 1. Období 1850-1855

Soudnictví bylo odděleno od správy politické. V rámci každého politického okresu bylo zpravidla více okresů soudních. Politický okres frýdecký se dělil na **soudní okres frýdecký** jemuž přináležely tyto obce: Frýdek, Nové Dvory, Bartovice, Bruzovice, Dobrá, Horní Datyně, Janovice, Kaňovice, Krásná, Lískovec, Lubno, Malenovice, Morávka, Nižní Lhoty, Nošovice, Pazderna, Pražmo, Prostřední Bludovice, Pržno, Raškovice, Řepiště, Rakovec, Sedliště, Skalice, Staré Hamry, Staré Město, Šenov, Václavovice, Vojkovice, Vyšní Lhoty, Žermanice.

Druhým soudním okresem byl **soudní okres bohumínský** s obcemi: Bohumín, Dětmarovice, Heřmanice, Hrušov, Kakolna, Kopitov (Bohumín), Lipina, Malé Kunčice, Michálkovice, Muglinov, Petřvald, Polská Lutynia, Polská Ostrava, Pudlov, Radvanice, Rychvald, Ženyžel (Ternychl), Skrzeczon, Wierznowice, Zablowice, Zámošť a Vrbice.

II. 2. Období 1855-1868

V tomto období byla sloučena moc politická a soudní. Dosavadní politické okresy byly přeměněny na smíšené okresní úřady. Bohumínský soudní okres byl osamostatněn na samostaný **smíšený okresní úřad Bohumín**, zbývající část politického okresu (soudní okres frýdecký) se přejmenovala na **smíšený okresní úřad Frýdek**.

II. 3. Období 1868-1938

Došlo k opětovnému oddělení soudní moci od politické. Smíšený okresní úřad Frýdek byl zrušen a celé dosavadní území okresu bylo přiřčeno k **politickému okresu těšínskému** jakožto okres soudní. Město **Frýdek** se stalo **statutárním městem** s vlastním magistrátem, postaveným na roveň politickému okresnímu úřadu. Rovněž smíšený okres Bohumín byl zrušen a připojen k **politickému okresu fryštátskému (dnešní Karviná)**.

V důsledku špatného spojení s okresním městem Těšín byl k 1. 10. 1901 obnoven **okresní úřad Frýdek**, a to v rozsahu dosavadního soudního okresu. *Městu Frýdku byl ponechán statut samosprávy až do roku 1928.*

K 1. 1. 1904 byly k okresu připojeny obce z okolí Polské Ostravy, připadající doposud okresu fryštátskému, jakožto samostaný **soudní okres Polská Ostrava**. Jednalo se konkrétně o obce: Polská Ostrava (od roku 1919 jako Slezská Ostrava), Heřmanice, Hrušov, Muglinov, Malé Kunčice, Michálkovice a Radvanice.

Tento stav s menšími změnami (změny názvu obcí, jejich slučování apod.) potrvál až do roku 1938. Z hlediska vyšších správních celků došlo v roce 1928 k administrativnímu sloučení Slezska a Moravy v zemi Moravskoslezskou.

II. 4. Období 1938-1945

Po "Mnichovské krizi" došlo v říjnu 1938 k posunu hranic okresu. Nová hranice mezi Polskem a ČSR se táhla přibližně údolím obce Morávky, přes Nižní Lhoty a Nošovice, údolím obce Vojkovice podél říčky Lučiny. O sporných územích jednala delimitační komise v Národním domě v Místku. Z takto zmenšeného frýdeckého okresu byl ještě k 1. červenci 1941 vyňat **soudní okres Slezská Ostrava**, jenž byl připojen k politickému okresu Moravská Ostrava. Poté tvořilo politický okres Frýdek pouze území soudního okresu frýdeckého s hraničními úpravami z roku 1938. Tento stav trval pouze 1 rok, neboť 1. července 1942 byl **politický okres Frýdek de facto zrušen** (nařízením vlády z 26. května 1942) a jako soudní okres byl včleněn do **politického okresu Místek**. Ke dni 1. lednu 1943 došlo k sloučení dvou doposud samostatných měst - Frýdku a Místku. K tomuto novému dvojměstí byly rovněž připojeny přilehlé obce Staré Město, Lískovec a Sviadnov. Politický okres místecký se soudními okresy místeckým a frýdeckým *byl přejmenován na politický okres Frýdek*.

Správní vývoj politického okresu Místek

I. Vývoj historických území politického okresu Místek (Morava)

I. 1. Historická území soudního okresu Místek

S kolonizací této oblasti ve 13. století je spojeno jméno olomouckého biskupa Bruna ze Schauenburku, jenž toto území koupil roku 1256 od německého šlechtického rodu Hükeswagenů. V biskupově závěti z roku 1267 je též první zmínka o trhové osadě Místek (tehdy Friedeberg). Biskupská správa rozdělila koupené území do dvou lén. Prvním z nich bylo **léno místecko-frýdlantské**. V letech 1402-1584 bylo toto léno spojeno s panstvím frýdeckým. Druhým lénem bylo **léno paskovské**. Je starší než léno místecko-frýdlantské, jeho rozloha se během staletí měnila. Obě léna spadala pod biskupské **panství hukvaldské**.

I. 2. Historická území soudního okresu Frenštát

Osídlení Frenštátska probíhalo rovněž ve 13. století. Zprvu podléhalo částečně **panství Šostýn** (léno olomouckého biskupství), v 1. polovině 15. století bylo pak přímo připojeno k **hukvaldskému panství**. Dochází zde ke střídání zástavních vlastníků. Centrem oblasti je město Frenštát, jež bylo založeno patrně kolem roku 1300 některým příslušníkem rodu Hükeswagenů.

I. 3. Historická území soudního okresu Moravská Ostrava

Oblast moravskoostravská patří k nejstarším osídleným územím severovýchodní Moravy. Moravská Ostrava vznikla někdy na počátku 13. století na horní stezce vedoucí z Opavy na

Hlučín, Landek a přes Ostravici na Pštinu. Nejstarší zástavní statky vzniklé v této oblasti postupně přecházely v léna olomouckého biskupství pod správou *hukvaldského panství*.

II. Vznik a vývoj politického okresu Místek

Po zrušení patrimoniální správy (soustava panství) po revolučním roce 1848 došlo ke zřízení správy veřejné a státní. Zákonem ministerstva vnitra z 9. 8. 1849, ř. z. čís. 355 bylo na Moravě zřízeno 25 a ve Slezsku 7 okresních úřadů (respektive hejtmanství - v různých obdobích různá označení). Tyto správní jednotky prodělaly v průběhu času mnoho změn v důsledku vydávání správních reforem:

II. 1. Období 1850-1855

Soudnictví bylo odděleno od správy politické. V rámci každého politického okresu bylo zpravidla více okresů soudních. Politický okres místecký se dělil na *soudní okres místecký* jemuž přináležely tyto obce: Brušperk, Fryčovice, Frýdlant n. O., Chlebovice, Hodoňovice, Malé Kunčice, Koloredov (do 1907, poté součást Místku), Lhotka, Lotrínkovice, Lysůvky, Metylovice, Místek (+ Bahno), Myslík, Oprechtice (od roku 1875), Ostravice, Palkovice, Paskov, Pstruží, Ptáčník (od 1870), Rychaltice, Sklenov (+ Hukvaldy), Staříč, Sviadnov, Zelinkovice a Žabeň (Žabno).

Druhým soudním okresem byl *soudní okres frenštátský* s obcemi: Bordovice, Čeladná, Frenštát p. Radhoštěm, Kozlovice, Kunčice Velké (dnes p. Ondřejníkem), Lichnov, Měrkovice, Tichá, Trojanovice, Vlčovice.

Posledním soudním okresem byl *soudní okres moravskoostravský* s obcemi: Hrabová, Hrabůvka, Krmelín, Mariánské Hory, Mitrovce, Moravská Ostrava, Nová Bělá, Nová Ves n. O., Proskovice, Přívoz, Stará Bělá, Stará Ves n. O., Vítkovice, Výškovice a Zábřeh.

II. 2. Období 1855-1868

V tomto období byla sloučena moc politická a soudní. Dosavadní politické okresy byly přeměněny na *smíšené okresní úřady Místek, Frenštát a Moravská Ostrava*.

II. 3. Období 1868-1938

Došlo k opětovnému oddělení soudní moci od politické - pokračoval stav z období 1850-1855 .

K 1. 9. 1900 byl soudní okres moravskoostravský vyčleněn z působnosti politického okresu místeckého a byl povýšen na samostatný *politický okres Moravská Ostrava*. V místeckém okrese tedy zbyly pouze dva soudní okresy - frenštátský a místecký. Již roku 1894 bylo zřízeno v Moravské Ostravě *policejní ředitelství*, jež převzalo část agendy okresního úřadu Místek.

II. 4. Období 1938-1945

Po "Mnichovské krizi" došlo v říjnu 1938 k posunu západních hranic okresu. K okresu místeckému byly připojeny některé obce či části obcí ze soudního okresu příborského (politický okres Nový Jičín), naopak některé části obcí soudního okresu Frenštát byly

odtrženy a přiřčleněny do Sudet. Nově připojené obce: Trnávka (jen část), Kateřinice, Klokočov (část), Příbor (část), Hájov, Větrkovice (později včleněny do Sudet), Drnholec (část), Mniší. Části obcí Vlčovice, Lichnov a Bordovice byly včleněny do Sudet. K 1. 7. 1942 byl do politického okresu Místek nařízením vlády z 26. května 1942 **včleněn zrušený politický okres Frýdek** jakožto okres soudní. Ke dni 1. lednu 1943 došlo k sloučení dvou doposud samostatných měst - Frýdku a Místku. K tomuto novému dvojměstí byly rovněž připojeny přilehlé obce Staré Město, Lískovec a Sviadnov. Politický okres místecký se soudními okresy místeckým a frýdeckým *byl přejmenován na politický okres Frýdek*.

Správní vývoj politického okresu Frýdek-Místek (po roce 1945)

Ihned po osvobození byl sjednocený okres přejmenován zpět na **okres místecký**. Podobné tahnice s pojmenováním existovaly i o název okresního města. Vyhláškou ministerstva vnitra z 16. 8. 1950 bylo město přejmenováno na Místek, poté krátce na Místek-Frýdek a konečně od 1. 1. 1955 na Frýdek-Místek. Rovněž dosavadní okres místecký (pojmenován takto po osvobození z původního "frýdecký") změnil k 1. 7. 1956 název na **okres Frýdek-Místek**.

K velkým správním změnám došlo 1. 1. 1949. Z bývalého soudního okresu frenštátského vznikl samostatný politický okres, k němuž bylo připojeno i 7 obcí místeckého okresu. Stejný počet obcí přešlo pod okres Ostrava. Celkově patřilo v roce 1949 do místeckého okresu 44 obcí, jmenovitě: Baška, Bruzovice, Dobrá, Dobratice, Dolní Domaslavice, Fryčovice, Hodoňovice, Horní Bludovice, Horní Domaslavice, Chlebovice, Janovice, Kaňovice, Krásná, Kunčičky u Bašky, Lubno, Lysůvky, Metylovice, Místek (dvouměstí s připojenými obcemi), Morávka, Myslík, Nižní Lhoty, Nošovice, Oprechtice, Palkovice, Panské Nové Dvory, Paskov, Pazderna, Pražmo, Prostřední Bludovice, Pržno, Raškovice, Rychaltice, Řepiště, Sedliště, Skalice, Sklenov, Soběšovice, Staříč, Václavovice, Vojkovice, Vyšní Lhoty, Zelinkovice, Žabeň, Žermanice.

K další velké změně došlo v roce 1960, kdy zanikly okresy Frenštát p. Radhoštěm a Český Těšín. Jejich obce byl rozděleny mezi okresy Frýdek-Místek, Karviná a Nový Jičín. Zvětšený okres Frýdek-Místek tedy čítal v roce 1960 102 obcí - poprvé se na jeho území ocitly obce z Jablunkovska a Třinecka. K Frýdku-Místku jich bylo připojeno 41, ale samotné město Český Těšín připadlo k okresu Karviná. *Proto jsou písemnosti bývalých okresních institucí - jako okresní úřady, soudy, apod. uloženy v SOkA Karviná.*

Celé období po roce 1945 je doprovázeno velkým počtem menších změn - jedná se převážně o slučování a odlučování obcí v letech 1979, 1980; v roce 1982 vznikají tzv. střediskové obce.

Po roce 1989 došlo k zpětnému osamostatňování jednotlivých obcí.

*****

[Správní vývoj okresu Frýdek-Místek – stručný přehled dle obcí](#)

[Česko-německo-polský rejstřík obcí okresu Frýdek-Místek](#)